

География пәнінен облыстық олимпиада

География бойынша республикалық олимпиаданың үшінші (III) кезеңі

2022/2023

10 сынып

II тур

Орындалу уақыты: 2 сағат 30 минут (150 минут)

Олимпиаданы орындауға нұсқаулар:

Олимпиада тапсырмаларын шешу үшін сізге **жауап бланкілері** (парақтың бұрышында арнайы мөр бар) және **шимай парақтар (черновик)** қол жетімді. Сіз осы бос шимай парақтарды шешімдерді жазу үшін пайдалана аласыз, бірақ нәтижелерін жауап парақтарына ауыстыруды ұмытпаңыз. **Шимай парақтағы жауаптар тексерілмейді.**

Шешімдерді жауап бланкілеріне ауыстыру үшін қосымша уақыт **берілмейтінін** ескеріңіз.

Осыларды пайдалануға **рұқсат етіледі:**

- Қаламдар (диаграммалар мен графиктер жасау үшін түрлі-түсті қаламдарды қолдануға рұқсат)
- Қарындаштар
- Сызғыштар мен транспортирлер
- Калькулятор
- Циркуль

Осыларды пайдалануға **тыйым салынады:**

- Атластар және өзге де анықтамалық материалдар, оқулықтар немесе конспектілер.
- Кез келген байланыс құрылғылары: смартфондар, смарт-сағат немесе ішкі жадтан немесе Интернеттен жүктелген мәтіндік, графикалық және/немесе аудио форматтағы ақпаратты бере алатын кез келген басқа гаджеттер.
- Олимпиаданың басқа қатысушыларынан **кез келген нысандағы көмек көруге тыйым салынады.**

Есептеу тапсырмаларында **өлшем бірліктерін қосуды ұмытпаңыз.**

Жауаптарда терминнің орыс немесе қазақ тілдеріне жалпы қабылданған аудармасы болмаса, терминдерді ағылшын немесе орыс тілдерінде қолдануға **рұқсат етіледі.**

Жауап парақтарына анық және таза жазыңыз.

Бұл турда алуға болатын ең көп ұпай саны - 50.

Мазмұны

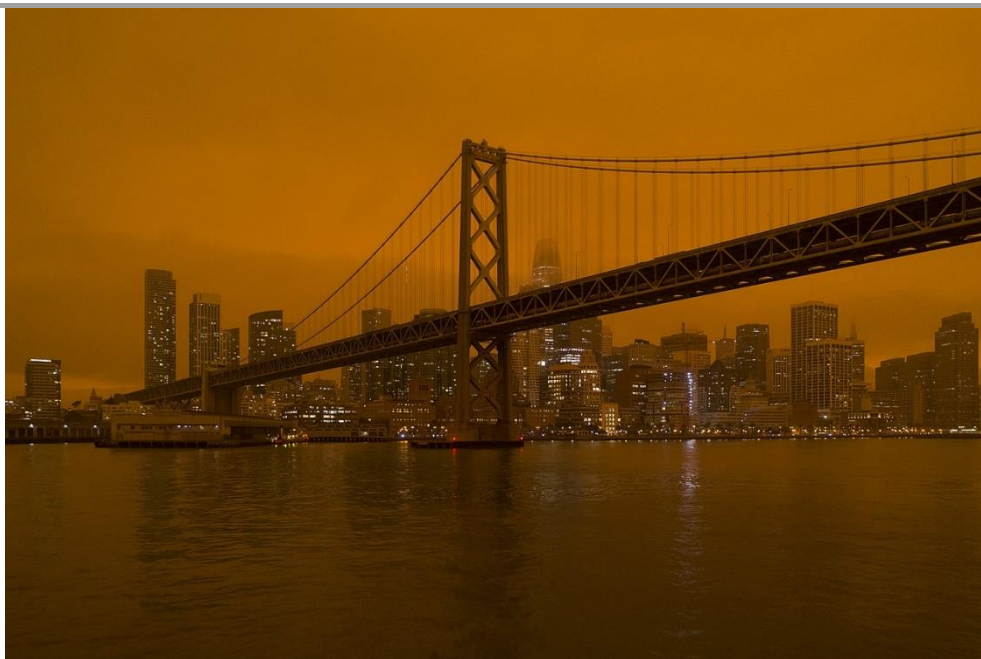
A тапсырмасы. “Асфальт”	3
B тапсырмасы. “Орман өрттері”	4
C тапсырмасы. “Маржан рифтері”	6
D тапсырмасы. “Алматының жергілікті желі”	7
E тапсырмасы. “Щучинсктің айналасы”	8

А тапсырмасы. “Асфальт”

Асфальт инфрақұрылымды салу үшін ең маңызды материалдардың бірі болып табылады. Қазіргі уақытта құрылыс үшін қолданылатын асфальт жасанды түрде алынады, бірақ ол табиғатта да кездесуі мүмкін.

1. XIX ғасырға дейін бір көл асфальттың ең үлкен көзі болды. Осы үшін римдіктер оны *Lacus Asphaltites* (лат. Асфальт көлі) деп атаған. Көлді мекендейтін халықтардың бірі оны "тұз теңізі", "шөл теңізі" немесе "Шығыс теңізі" деп атайды. Алайда, біз оны осы аймақтың басқа халқы берген атаумен білеміз. Бұл көлді атаңыз. [1]
2. Жасанды асфальт құмнан, қиыршық тастан және минералды ұнтақтан басқа қандай материалдан тұрады? [0.5]
3. Қазақстанда жол жамылғысы **үгілунің қай түріне** көбірек ұшырайды? Асфальттың құрамы туралы біліміңізді қолдана отырып, ауа-райының бұл түрі асфальттың сапасына неге үлкен зиян келтіретінін түсіндіріңіз. [1.5]
4. Қандай маусымдарда жолдар ең қатты үгілуге ұшырайды? [1]
5. Егер елдегі жолдардың жалпы ұзындығы 96 мың км құрайтыны белгілі болса, Қазақстандағы жолдардың тығыздығын есептеңіз. [1]
6. Мәтін түрінде немесе сызбалар арқылы жолдардың сапасыздығы халықтың **барлық** топтарының шығындарын қалай арттыратынын сипаттаңыз. [2]
7. Асфальт қоспасының сапасын жақсартумен қатар, жол төсемінің беріктігін қалай арттыруға болатынын ұсыныңыз. [3]

В тапсырмасы. “Орман өрттері”

В1 сызбасы. Калифорнияда бұрын-соңды болмаған орман өрттері кезіндегі Сан-Франциско қаласы, 2020 жыл.

2020 жылы Калифорния штатында, АҚШ-та рекордтық орман өрттері болды. Жыл соңына қарай өрт штат аумағының шамамен 4,2%-н үйітіп өртеп жіберді.

1. Штаттың ауданы 423 970 км² болса, қай тәуелсіз мемлекеттің аумағын Калифорниядағы 2020 жылғы орман өртінің аумағымен салыстыруға болады? [2]

146	Экваториальная Гвинея	28 051
147	Бурунди	27 830
148	Гаити	27 750
149	Руанда	26 338
150	Македония	25 713
151	Джибути	23 200
152	Белиз	22 966
153	Сальвадор	21 041
154	Израиль	20 770
155	Словения	20 273
156	Новая Каледония	18 575
157	Фиджи	18 274
158	Кувейт	17 818
159	Свазиленд	17 364
160	Тимор-Лешти	14 874
161	Багамские Острова	13 880
162	Черногория	13 812
163	Пуэрто-Рико	13 790
164	Вануату	12 189
165	Фолклендские острова (Мальвинские)	12 173
166	Катар	11 586

В2 сызда. Ауданы бойынша алынған әлем елдерінің тізімінің үзіндісі.

2. Жаһандық климаттың өзгеруі орман өрттеріне қалай әкелетінін түсіндіріңіз. [2]

Соңғы үш жылда әлемнің орман алқабы бойынша топ-4 елінің әрқайсысында орман өрттері өтті.

3. Орман алқабы бойынша көшбасшы болып табылатын АҚШ-тан басқа үш елді атаңыз. Осы елдердің әрқайсысында орманның қандай түрі басым? [3]
4. Планета ормандарының маңыздылығының 3 экологиялық және 3 экономикалық себептерін атаңыз. [3]

С тапсырмасы. “Маржан рифтері”

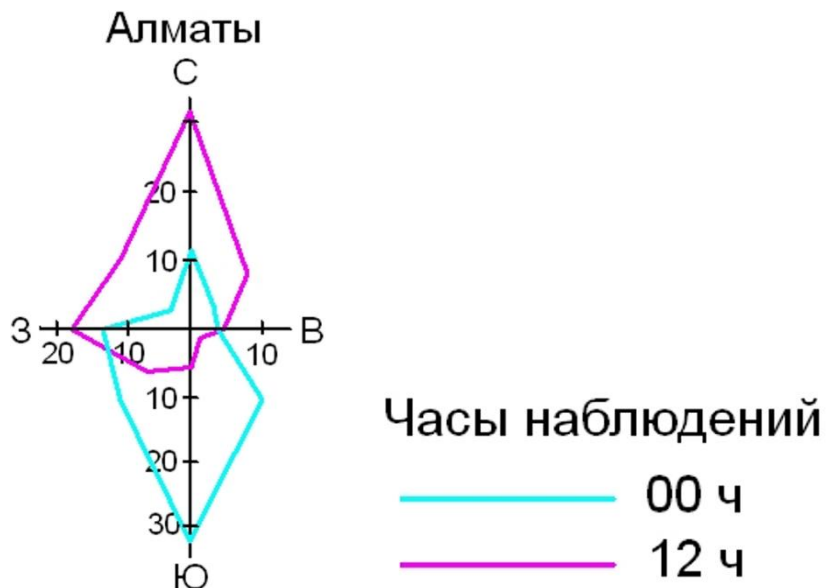

С1 сызбасы. Маржан рифі.

1. Маржан рифтері дегеніміз не? [1]
2. Ең үлкен маржан рифінің атауы қандай? [1]
3. Маржан рифтерінің екі функциясын атаңыз. [2]
4. Маржан рифтерінің бар болуына 3 қауіпті атаңыз. [3]
5. Лагунаны қоршап тұрған, пішіні сақина, жыртылған сақина тәрізді маржан аралы немесе архипелаг қалай аталады? [1]
6. Маржан аралдарының 2 үлгісін атаңыз. [2]

D тапсырмасы. “Алматының жергілікті желі”

1. 4.2-сызбада Алматы қаласы бойынша диаграмма көрсетілген. Мұндай диаграмма қалай аталады? [1]

4.2 сызбасы. Алматы қ. бойынша диаграмма. Дереккөзі: ҚР Ұлттық атласы.

2. Диаграмманың өлшем бірлігін көрсетіңіз. [1]
3. Диаграмма пішініне ең көп әсер ететін жергілікті жел түрін атаңыз. [2]
4. Күндізгі және түнгі диаграмма айырмашылықтарының себепін түсіндіріңіз. [2]
5. Аннотациялары бар диаграммалар арқылы бұршақтың пайда болу үдерісін сипаттаңыз. [4]

Областная олимпиада по географии

Третий (III) этап Республиканской олимпиады по географии

2022/2023

10 класс

II тур

Время выполнения: 2 часа 30 минут (150 минут)

Инструкции к выполнению олимпиады:

Для решения заданий олимпиады вам доступны **бланки ответов** (со специальным штампом в углу листа) и **чистые листы для черновиков**. Вы можете использовать черновики для решений, однако, не забудьте перенести все решения на листы ответов. **Ответы, написанные внутри черновиков, проверяться не будут.**

Учтите, что вам **не будет** выделено дополнительное время на перенос решений на бланки ответов.

Вам **разрешается** использовать:

- Ручки (в том числе цветные для составления диаграмм и графиков)
- Карандаши
- Линейки и транспортиры
- Калькулятор
- Циркуль

Вам **запрещается** использовать:

- **Атласы** и прочие справочные материалы, учебники или конспекты.
- Любые устройства связи: смартфоны, смарт-часы или любые другие гаджеты, способными предоставлять информацию в текстовом, графическом и/или аудио формате, из внутренней памяти или загруженную из Интернета.
- Помощь других участников олимпиады **в любой форме.**

В заданиях с вычислениями **не забудьте указать единицы измерения.**

В ответах **разрешается** использовать термины на английском или русском, если у термина нет общепринятого перевода на русский или казахский язык.

На листах ответов пишите четко и разборчиво.

Максимальное количество баллов, которое можно получить за этот тур – 50.

Содержание

Задание А. “Асфальт”	3
Задание В. “Лесные пожары”	4
Задание С. “Коралловые рифы”	6
Задание D. “Местный ветер Алматы”	7
Задание Е. “Щучинск и окрестности”	8

Задание А. “Асфальт”

Асфальт является одним из важнейших материалов для строительства инфраструктуры. Асфальт, используемый для строительства, в наше время получается искусственным путём, однако он может встречаться и в природе.

1. Вплоть до XIX века одно озеро было крупнейшим источником асфальта, за что римляне называли его *Lacus Asphaltites* (лат. Асфальтовое озеро). На языке одного из народов, населяющих озеро, оно называется “морем соли”, “морем Пустыни”, или “Восточным морем”. Однако, мы знаем его под названием, которое ему дал другой народ этого региона. Назовите это озеро. [1]
2. Из какого материала, помимо песка, щебня, и минерального порошка, состоит искусственный асфальт? [0.5]
3. Какому **типу выветривания** больше всего подвержено дорожное покрытие в Казахстане? Используя свои знания о составе асфальта, объясните, почему именно этот тип выветривания оказывает наибольший вред качеству асфальта. [1.5]
4. В какие сезоны дороги испытывают наибольшее выветривание? [1]
5. Посчитайте густоту дорог в Казахстане, если известно, что общая длина дорог в стране составляет 96 тысяч км. [1]
6. Опишите в виде текста или с помощью схем, как плохое качество дорог увеличивает расходы **всех** групп населения. [2]
7. Предложите, как, помимо улучшения качества асфальтной смеси, можно увеличить долговечность дорожного покрытия. [3]

Задание В. “Лесные пожары”

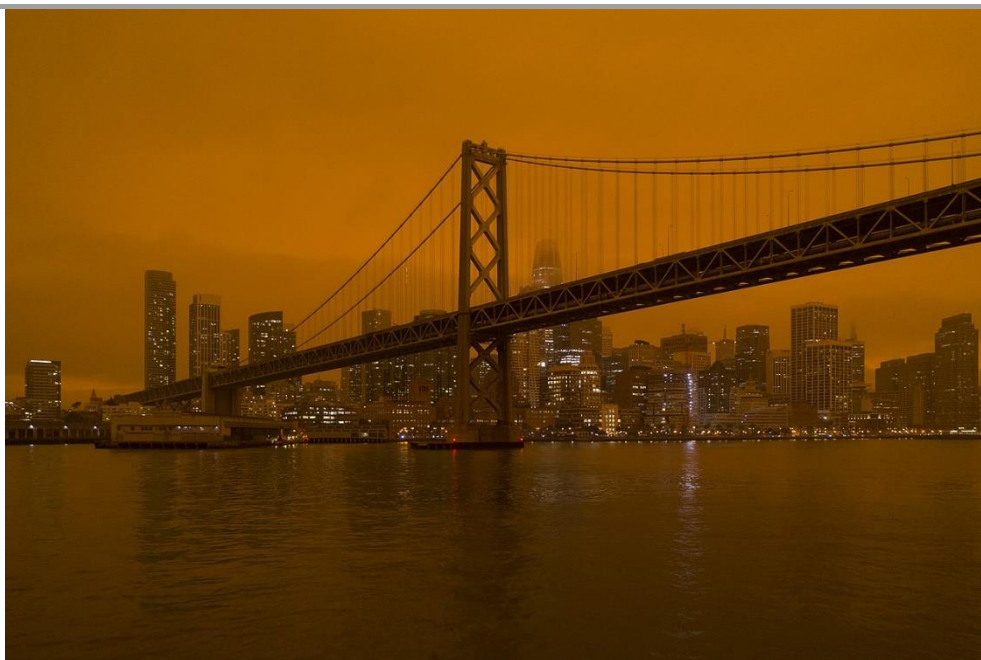

Схема В1. Сан-Франциско в период рекордных лесных пожаров в Калифорнии, 2020 год. В 2020 в штате Калифорния, США прошла рекордная серия лесных пожаров. К концу года, пожары сожгли примерно 4,2% площади штата.

1. Площадь какого независимого государства ближе всего сопоставима с площадью территории лесных пожаров 2020 года в Калифорнии, если площадь штата равна 423 970 км²? [2]

146	Экваториальная Гвинея	28 051
147	Бурунди	27 830
148	Гаити	27 750
149	Руанда	26 338
150	Македония	25 713
151	Джибути	23 200
152	Белиз	22 966
153	Сальвадор	21 041
154	Израиль	20 770
155	Словения	20 273
156	Новая Каледония	18 575
157	Фиджи	18 274
158	Кувейт	17 818
159	Свазиленд	17 364
160	Тимор-Лешти	14 874
161	Багамские Острова	13 880
162	Черногория	13 812
163	Пуэрто-Рико	13 790
164	Вануату	12 189
165	Фолклендские острова (Мальвинские)	12 173
166	Катар	11 586

Схема В2. Фрагмент рейтинга стран мира по площади.

2. Объясните, как глобальное изменение климата приводит к образованию лесных пожаров. [2]

За последние три года, в каждой из топ-4 стран мира по площади леса прошли лесные пожары.

3. Назовите другие три страны (помимо США), которые являются лидерами по площади лесов. Какой вид леса является преобладающим в каждой из этих стран? [3]
4. Назовите 3 экологические и 3 экономические причины важности лесов планеты. [3]

Задание С. “Коралловые рифы”

Схема С1. Коралловый риф.

1. Что такое коралловые рифы? [1]
2. Как называется крупнейший коралловый риф? [1]
3. Назовите 2 функции коралловых рифов. [2]
4. Назовите 3 угрозы существованию коралловых рифов. [3]
5. Как называется коралловый остров либо архипелаг, имеющий вид сплошного или разорванного кольца, окружающего лагуну? [1]
6. Приведите 2 примера коралловых островов. [2]

Задание D. “Местный ветер Алматы”

1. На схеме 4.2 показана диаграмма по городу Алматы. Как называется подобная диаграмма?[1]

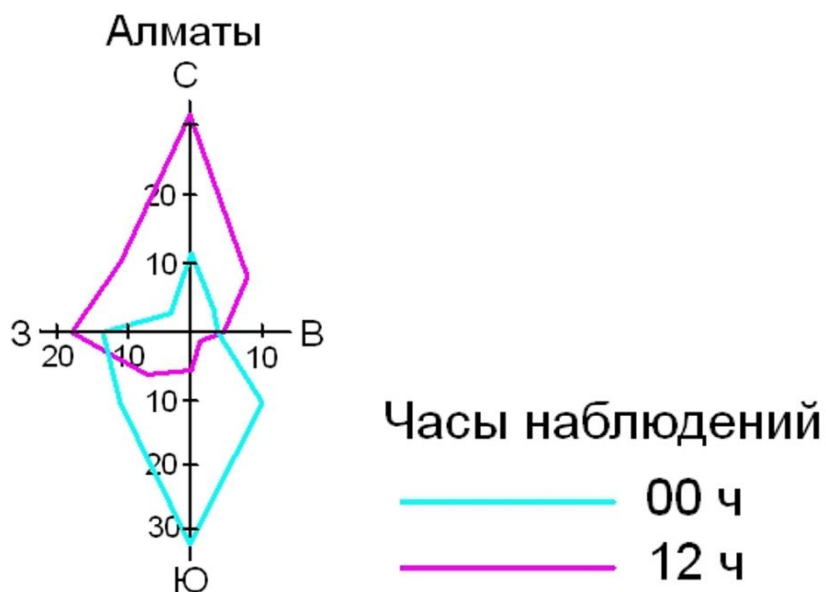

Схема 4.2. Диаграмма по городу Алматы. Источник: Национальный атлас РК.

2. Укажите единицу измерения диаграммы. [1]
3. Назовите вид местного ветра, который оказывает наибольшее влияние на форму диаграммы. [2]
4. Объясните причину различий диаграммы в дневные и ночные часы. [2]
5. Опишите с помощью диаграмм с аннотациями процесс образования града. [4]

Задание Е. “Щучинск и окрестности”

На схеме Е1 дана топографическая карта местности, ориентированная строго на север. Зелёным цветом на карте отмечены лесные участки.

Схема Е1. Карта окрестностей города Щучинск. Источник: Топографическая карта Казахстана.

1. Как называется населённый пункт, отмеченный буквой N на карте? [1]
 2. Какой статус у охраняемой территории, которая находится рядом с населённым пунктом N, и названа так же, как он? [1]
- Коричневые линии на карте - один из видов изолиний (также называемые горизонталями).
3. Дайте определение слова “изолиния”. [2]
 4. Как называется вид изолиний, отмеченный на карте коричневыми линиями? [1]
 5. Определите высоту поверхности озера Щучье, отняв от значения ближайшей изолинии 5 метров. [1]
 6. Река, протекающая к югу и западу от озера Щучье, впадает в или вытекает из озера Щучье? Объясните, как вы пришли к этому выводу. [2]
 7. Вычислите разницу между реальным и астрономическим временем для населённого пункта Вишнёвое. [2]